

УДК 81'243:004.031.42:378.091.212

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-598-607](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-598-607)

Литньова Тамара Вікторівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, тел.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0001-5150-467X>

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті порушується проблема формування іншомовної комунікативної компетентності студентів у контексті трансформації освітнього процесу і впровадження інтерактивних технологій навчання. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні й аналізі ефективності інтерактивних методів як засобу розвитку здатності студентів до іншомовної взаємодії у професійному і міжкультурному контекстах. Розглянуто сутність поняття «іншомовна комунікативна компетентність», її структуру та сучасне тлумачення у світлі компетентнісного підходу. Висловлено думку, що інтерактивне навчання є ефективною альтернативою традиційним методикам, оскільки сприяє залученню студентів до активної мовленнєвої діяльності. Підкреслено значення інтерактивних технологій – мозкового штурму, рольової гри, проєктного навчання, дискусії – як інструментів створення автентичного комунікативного середовища, що сприяє розвитку мовленнєвих, соціальних і міжкультурних умінь. Окреслено класифікацію інтерактивних методів, які забезпечують ефективну організацію освітнього процесу і сприяють розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів. Обґрунтовано доцільність використання таких методів на заняттях із фахово спрямованих дисциплін. Наведено приклади запропонованих зарубіжними вченими інтерактивних завдань, що демонструють ефективність інтерактивного підходу у формуванні здатності студентів до професійного і міжкультурного спілкування. Розкрито роль викладача як фасилітатора, організатора та наставника, який підтримує комунікативну взаємодію. Доведено, що успішне застосування інтерактивного навчання залежить від низки чинників: методичної підготовки, чіткої постановки цілей, врахування індивідуальних особливостей студентів тощо. Зроблено висновок про доцільність використання інтерактивних технологій навчання як потужного засобу розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів закладу вищої освіти.

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетентність, інтерактивні технології, навчання іноземних мов, іншомовна комунікація, інтерактивне навчання, здобувачі вищої освіти.

Lytniova Tamara Viktorivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Foreign Languages and Modern Teaching Techniques, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, tel.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0001-5150-467X>

DEVELOPMENT OF STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE BY MEANS OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT

Abstract. The article deals with the problem of forming students' foreign language communicative competence in the context of transforming the educational process and introducing interactive teaching technologies. The purpose of the article is to theoretically substantiate and analyse the effectiveness of interactive methods as a means of developing students' ability to interact in a foreign language in professional and intercultural contexts. The article considers the essence of the concept of «foreign language communicative competence», its structure and modern interpretation in the light of the competence approach. It is suggested that interactive teaching is an effective alternative to traditional methods, as it promotes students' involvement in active speech activities. The importance of interactive technologies – brainstorming, role-playing, project-based learning, discussion – as tools for creating an authentic communication environment that promotes the development of linguistic, social and intercultural skills is emphasised. The classification of interactive methods that ensure the effective organisation of the educational process and contribute to the development of students' foreign language communicative competence is outlined. The expediency of using such methods in classes of professionally oriented disciplines is substantiated. Examples of interactive tasks proposed by foreign scholars are given, which demonstrate the effectiveness of the interactive approach in shaping students' ability to communicate professionally and interculturally. The role of the teacher as a facilitator, organiser and mentor who supports communicative interaction is revealed. It is proved that the successful application of interactive learning depends on a number of factors: methodological training, clear goal setting, consideration of individual student characteristics, etc. The conclusion is made about the expediency of using interactive learning technologies as a powerful means of developing students' foreign language communicative competence in higher education.

Keywords: foreign language communicative competence, interactive technologies, foreign language teaching, foreign language communication, interactive learning, higher education students.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації, інтенсивне розширення міжнародних зв'язків, посилення інтеграційних процесів вимагають якісної підготовки майбутніх фахівців, здатних ефективно взаємодіяти в іншомовному

середовищі. Це зумовлює пріоритетність розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів, особливо в системі вищої освіти. У відповідь на ці виклики освітній процес поступово трансформується в напрямі впровадження інноваційних технологій, серед яких інтерактивне навчання посідає чільне місце.

Інтерактивне навчання передбачає активну участь студентів у процесі здобуття знань через взаємодію, обмін ідеями, досвідом, емоціями, рефлексію та спільне вирішення навчальних завдань. Застосування інтерактивних методів створює передумови для формування соціально значущих умінь, зокрема іншомовної комунікативної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження у сфері іншомовної освіти демонструють зростаючий інтерес до інтерактивних технологій як ключового чинника формування комунікативної компетентності. Українські і зарубіжні дослідники (О. Бігич, Н. Бориско, О. Місечко, С. Ніколаєва, Н. Склярєнко, М. Byram, Н. Holec, D. Nunan, J. Richards) підкреслюють, що традиційні методи навчання, засновані на відтворенні готових знань, потребують переосмислення відповідно до вимог сучасного освітнього процесу. У фокусі їхніх праць – зміщення акценту з передавання знань на створення умов для активного мовленнєвого досвіду студентів, формування в них навичок співпраці, критичного мислення, рефлексії та міжкультурного порозуміння.

Значна частина наукових робіт присвячена визначенню структури іншомовної комунікативної компетентності (П. Бех, С. Ніколаєва, М. Якименко, M. Canale, M. Swain) і пошуку ефективних методів її розвитку в умовах інтерактивного навчання. Важливий внесок у дослідження впливу групової взаємодії, проєктної діяльності, рольових ігор та інших інтерактивних технологій на рівень володіння іноземною мовою зробили Т. Косарева, О. Пасічник, Л. Пироженко, О. Пометун, О. Стрельнікова, О. Супрун, а також J. Harmer, D. Larsen-Freeman, L. Littlewood. Вони розглядають інтерактивні технології як засіб моделювання автентичного комунікативного середовища, що сприяє розвитку мовленнєвої спроможності студентів і формуванню мотивації до навчання. У контексті переосмислення ролі викладача як фасилітатора освітнього процесу особливу увагу приділено працям Н. Гаврилюк, С. Ніколаєвої та J. Scrivener, які наголошують на необхідності переходу від традиційно одностороннього способу подання знань до взаємодійного, партнерського формату спілкування у навчальному середовищі.

Мета статті – теоретично обґрунтувати й проаналізувати потенціал інтерактивних технологій як ефективного засобу розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів у процесі навчання іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Іншомовна комунікативна компетентність – це здатність особистості ефективно використовувати іноземну мову в різних ситуаціях спілкування. Вона охоплює лінгвістичний, соціокультурний, дискурсивний, стратегічний, соціальний компоненти. За сучасними стандартами, іншомовна комунікативна компетентність не обмежується лише воло-

дінням мовними знаннями, а включає вміння адаптувати своє мовлення до комунікативної ситуації, культури співрозмовника, цілей спілкування.

У цьому контексті актуальним стає не лише засвоєння граматики та лексики, а й формування навичок критичного мислення, дискусії, аргументації, активного слухання – усіх тих умінь, що активно формуються в умовах інтерактивності.

Термін «інтерактивний» означає здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання здобувачів вищої освіти – це спеціальна організація їхньої пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких його суб'єкт відчуває успішність, свою інтерактивну досконалість, що робить продуктивним сам освітній процес [1, с. 113]. Інтерактивне навчання слід розглядати як таке, що передбачає використання інтерактивних технологій.

Інтерактивні технології ґрунтуються на діалогічному підході до навчання, який забезпечує включення кожного студента в освітній процес, створюючи простір для співпраці, партнерства, обміну досвідом. Одним із провідних принципів є спільна діяльність усіх учасників, що сприяє природному виникненню мовленнєвих ситуацій.

Цілком погоджуємося з думкою дослідників, які визначають ряд переваг інтерактивного навчання над традиційним: у роботі задіяні всі суб'єкти групи, які навчаються працювати в команді; у суб'єктів формується доброзичливе ставлення до опонента; кожен суб'єкт навчання має можливість пропонувати свою думку; створюється «ситуація успіху»; формуються навички толерантного спілкування, уміння аргументувати свій погляд, знаходити альтернативне рішення проблеми; за короткий час суб'єкти опановують велику кількість навчального матеріалу [6].

Існують різні точки зору щодо класифікації інтерактивних технологій навчання. Так, залежно від функції взаємодії учасників навчального процесу М. Скрипник визначає інформаційні, пізнавальні, мотиваційні та регулятивні інтерактивні технології (М. Скрипник, 2005). В основу класифікації О. Пометун і Л. Пироженко покладено форми організації навчально-пізнавальної діяльності, у яких реалізуються інтерактивні технології:

1) технології колективно-групового навчання (обговорення проблеми, «мозковий штурм», аналіз ситуації, вирішення проблем – сприяють розвитку критичного мислення, уміння працювати в команді та знаходити ефективні рішення через активне залучення учасників до обговорення і спільного аналізу проблем);

2) технології кооперативного навчання (робота в парах і групах – розвиває навички діалогічного мовлення, навчає співпрацювати, аргументувати);

3) технології ситуативного моделювання (рольові й ділові ігри – сприяють моделюванню типових професійних ситуацій спілкування);

4) технології опрацювання дискусійних питань (дебати, дискусії – розвивають критичне мислення, здатність висловлювати позицію, доводити її) [8; 3].

Застосування наведених інтерактивних технологій сприяє поступовому розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів, забезпечуючи перехід від відтворення готової інформації до самостійного продукування мовлення.

Класифікація О. Пометун і Л. Пироженко є, на нашу думку, найбільш прийнятною для використання у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності студентів, оскільки на практичних заняттях з освітніх компонент «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Професійна комунікація іноземною мовою», «Методика навчання англійської мови» студенти мають змогу здобути практичний досвід застосування конкретних інтерактивних технологій залежно від поставленої мети та форм організації навчальної діяльності.

Для реалізації інтерактивного навчання студентів найчастіше використовується робота в парах і малих групах, «мозковий штурм», ділові і рольові ігри, симуляція, дискусія, дебати, проєктні технології, які розвивають інтелектуальні здібності й аналітичне мислення студентів, формують іншомовну комунікативну компетентність у процесі комунікації на заняттях з іноземної мови. Крім того, вони сприяють підвищенню мотивації та стимулюють творчу активність здобувачів освіти, що є важливими компонентами майбутньої професійної діяльності.

Для прикладу розглянемо деякі із зазначених інтерактивних технологій. Однією з найефективніших інтерактивних форм є метод мозкового штурму, який активізує розумову діяльність студентів, стимулює мовленнєву ініціативу, сприяє зняттю психологічних бар'єрів у спілкуванні і розвиває здатність формулювати та висловлювати власну позицію іноземною мовою. Такий метод доцільно використовувати на початкових етапах вивчення тем, коли необхідно зібрати максимальну кількість ідей, варіантів або точок зору щодо тієї чи іншої проблеми, зокрема у сфері професійної діяльності. Наприклад, студенти можуть колективно генерувати пропозиції щодо екологічної модернізації виробництва або стратегії виходу компанії на міжнародний ринок. Як зазначає О. Мороз, мозковий штурм ефективно активізує когнітивно-мовленнєву діяльність і сприяє формуванню лексико-семантичної гнучкості [5].

Рольова гра, у свою чергу, дозволяє моделювати типові ситуації професійної взаємодії, наближені до реальних умов міжособистісної і ділової комунікації. Вона передбачає виконання учасниками конкретних соціальних ролей і вимагає від них адаптації мовних засобів до комунікативної ситуації, що значно розвиває стратегічну і соціокультурну компетентності. Рольові ігри сприяють формуванню навичок ведення переговорів, участі в ділових зустрічах, презентаційних виступах, телефонних розмовах, що є невід'ємною складовою комунікації в професійному середовищі. У педагогічному контексті ефективним є моделювання ситуацій освітнього процесу, коли майбутні вчителі англійської мови апробують функціональні ролі вчителя, учня, спостерігача тощо.

Л. Калініна підкреслює, що саме завдяки рольовій грі студенти вчаться не лише правильно висловлюватися, а й ефективно будувати мовну поведінку відповідно до ролі, мети і контексту [2].

Варто зауважити, що під час застосування рольової гри у процесі навчання іноземної мови необхідно враховувати три обов'язкові компоненти: чітко визначені ролі, конкретну мовленнєву ситуацію та систему рольових дій, зазвичай поданих у вигляді карток-інструкцій. Саме така структурована організація рольової гри забезпечує її ефективність як засобу формування іншомовної комунікативної компетентності. Як зазначає О. Місечко, рольова гра повинна бути побудована на основі реалістичного контексту спілкування, а рольові завдання мають відповідати мовному рівню студентів і цілям заняття [4].

Значний потенціал у формуванні іншомовної комунікативної компетентності мають проєктні технології, які інтегрують мовленнєву, фахову та інформаційно-комунікативну діяльність. Проєктна діяльність формує у студентів навички самостійного добору інформації, критичного осмислення, міжособистісної взаємодії, структурованої презентації результатів і творчого застосування мовних знань у практичній площині. Виконання студентських проєктів може охоплювати тематику аналізу сучасних тенденцій у професії, підготовку мультимедійних презентацій про європейський ринок праці, розробку дидактичних матеріалів для уроків англійської мови з урахуванням комунікативно-орієнтованого і компетентнісного підходів тощо. Такі завдання не лише сприяють розвитку іншомовної комунікативної компетентності, а й готують студентів до реальної фахової діяльності, у якій мова функціонує як інструмент професійної взаємодії. Проєктне навчання стимулює пізнавальну активність студентів і сприяє формуванню мотивації до самостійного здобуття знань, що особливо актуально в умовах трансформації освітнього середовища [8].

У системі інтерактивного навчання одним із ключових є також метод дискусії. Вона передбачає колективне обговорення певної проблеми з метою зіставлення різних точок зору, ідей та міркувань для пошуку істини [8]. Під час занять з іноземної мови доцільно організовувати дискусії, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю студентів, використовуючи відповідну термінологію. Матеріалом для таких обговорень можуть слугувати тексти та статті професійного спрямування. Роль викладача полягає в координації спілкування: він ставить запитання, акцентує увагу на цікавих або суперечливих висловлюваннях, а також сприяє вирішенню проблемних питань. Приводом до дискусії може бути запитання на кшталт: «Як майбутній фахівець чи погоджуєтесь ви з висновками статті? Обґрунтуйте свою думку».

Таким чином, мозковий штурм, рольова гра, дискусія і проєктні технології спрямовані на цілісний розвиток іншомовної комунікативної компетентності студентів. Їх застосування в освітньому процесі сприяє переходу від опанування мовного матеріалу до мовленнєвої діяльності в контексті професійної практики, що цілком відповідає сучасним вимогам підготовки конкурентоздатного фахівця

в умовах глобалізованого світу, а також формуванню навичок міжкультурної взаємодії, розвитку критичного мислення і здатності працювати в команді. У межах компетентнісного підходу інтерактивне навчання орієнтує студентів не лише на засвоєння мовних структур, а насамперед на здатність функціонально застосовувати мову в реальних або змодельованих професійних та соціальних ситуаціях.

Зарубіжні дослідники підкреслюють, що саме інтерактивні методи, зокрема, проєктна робота, рольові ігри, дебати, створюють умови для автентичного використання мови, розвитку дискурсивної компетентності й автономії в навчанні [10; 11; 12]. У цьому контексті D. Nunan пропонує завдання, що базуються на реальному спілкуванні, зокрема «information gap tasks» – завдання з нестачею інформації, під час виконання яких учасники мають обмінятися даними, щоб досягти спільної мети (наприклад, скласти розклад подорожі, маючи різну інформацію про квитки, готелі й транспорт). Такі завдання змушують студентів активно ставити запитання, пояснювати, уточнювати, використовуючи автентичні мовні структури.

У межах рольової гри M. Byram рекомендує завдання типу «cultural role-plays», де студенти повинні виконувати комунікативні дії, враховуючи культурні особливості іншої країни. Наприклад, моделювання прийому іноземного делегата в компанії або участь у міжнародній конференції з міжкультурними особливостями вітання, звертання, використання жестів. Це сприяє не лише розвитку мовленнєвих навичок, а й формуванню міжкультурної чутливості і комунікативної толерантності.

J. Scrivener, у свою чергу, акцентує на важливості методики «live listening» – живого слухання, яке передбачає спілкування в режимі реального часу без заздалегідь підготовлених текстів, з непередбачуваним перебігом розмови. Він також пропонує завдання типу «decision-making tasks», наприклад, обговорення ідей для відкриття нового бізнесу або розробка шкільної мовної політики, що вимагає узгодження позицій у малій групі. Такі види діяльності сприяють розвитку навичок аргументації, ведення діалогу, прийняття спільного рішення, що є ключовими складниками комунікативної компетентності.

Таким чином, моделі інтерактивних завдань, запропоновані в дослідженнях D. Nunan, M. Byram, J. Scrivener та інших, демонструють ефективність інтерактивного підходу у формуванні здатності студентів до реального мовного функціонування в умовах професійного та міжкультурного спілкування.

Зазначимо, що в межах застосування інтерактивних технологій навчання сучасні науковці пропонують виокремлювати «стадію виклику», «стадію осмислення» та «стадію рефлексії» [3, с. 129]. На «стадії виклику» пробуджується інтерес до нової теми, студенти в опорі на попередні знання і мовний досвід роблять прогнози щодо змісту нової інформації. Щодо «стадії осмислення», то вона включає роботу з текстом, вивчення нового матеріалу, інтеграцію студентами ідей, закладених у тексті, зі своїми власними, для того

щоб прийти до розуміння нової інформації. На «стадії рефлексії» здобувачі освіти розмірковують над отриманою інформацією, закріплюючи таким чином новий матеріал.

Ефективність упровадження інтерактивних технологій навчання як засобу залучення студентів до активної взаємодії та іншомовної комунікації на заняттях залежить від багатьох чинників: чіткого визначення мети і завдань; створення комфортної психологічної атмосфери середовища діяльності; раціональної організації процесу, яка виявляється у послідовності виконання дій, оцінюванні результатів на кожному з етапів; підготовки форм діяльності; опори на попередній досвід студентів; рівня сформованості вмінь і навичок комунікації; урахування когнітивних і психологічних особливостей студентів. Дотримання зазначених умов сприяє не лише осмисленому сприйняттю інформації та подальшому її засвоєнню, а й формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів.

Інтерактивне навчання змінює традиційне уявлення про роль викладача в освітньому процесі, оскільки його функції набувають нового змісту. Сучасний викладач виступає вже не лише джерелом знань, а насамперед наставником і консультантом, який стимулює студентів до самостійного мислення, творчості й активної участі в навчальній діяльності. Одним із ключових завдань викладача стає створення умов для ефективного спілкування, що ґрунтується на взаєморозумінні, партнерстві й колективному розв'язанні навчальних проблем. Як підкреслює О. Супрун, він виступає:

- 1) організатором (необхідно ретельно спланувати кожний вид діяльності таким чином, щоб студент почував себе важливою ланкою у досягненні поставленої мети);
- 2) консультантом (аналізує потреби студента або групи та надає поради щодо подолання певних труднощів у досягненні цілей навчання);
- 3) посередником (створює умови для розкриття потенціалу кожного здобувача освіти);
- 4) наставником (заохочує студентів працювати над досягненням найкращих результатів) [9, с. 166].

Отже, навчальний результат у процесі інтерактивної взаємодії досягається завдяки спільній активності студентів, які не лише залучаються до навчання, а й беруть відповідальність за його результат, тоді як викладач виступає ініціатором, модератором і регулятором комунікативної діяльності. Водночас ефективність застосування інтерактивних технологій значною мірою залежить не лише від правильно обраної методики, а й від професійної гнучкості, педагогічної майстерності та готовності викладача до оновлення освітніх підходів.

Висновки. Інтерактивні технології навчання є потужним засобом розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів у сучасній вищій освіті. Вони сприяють формуванню активного, відповідального, гнучкого мовця, здатного до міжкультурної взаємодії. Компетентнісно орієнтований підхід до

викладання іноземних мов вимагає переосмислення традиційних форм і методів, поступового переходу до навчання, що ґрунтується на взаємодії, співпраці та реальному комунікативному досвіді.

Подальші дослідження доцільно спрямовувати на емпіричне вивчення ефективності окремих інтерактивних методик у процесі навчання іноземних мов у різних освітніх контекстах.

Література:

1. Антонян І., Попович Н. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Лінгвістика*. 2019. № 1 (40). С. 108–117.
2. Калініна Л. В. Формування професійної іншомовної комунікативної компетентності студентів в умовах вищого навчального закладу. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 15–18.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. / О. Б. Бігич та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Місечко О. Є. Особливості використання рольових ігор у навчанні англійської мови студентів немовних спеціальностей. *Іноземні мови*. 2013. № 2. С. 45–49.
5. Мороз О. Г. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності студентів засобами інтерактивних технологій. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2014. № 3–4. С. 89–94.
6. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології. К. : Просвіта, 2000. 368 с.
7. Онучак Л.В. Інтерактивні методи навчання іноземних мов студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2023. Вип. 102. С. 68–75.
8. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / За ред. О. І. Пометун. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
9. Супрун О. Використання інтерактивних методів навчання в процесі викладання іноземної мови студентам немовних спеціальностей. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2019. № 1 (22). С. 162–169.
10. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon : Multilingual Matters, 1997. 124 p.
11. Nunan D. Second Language Teaching & Learning. Boston: Heinle & Heinle Publishers, 1999. 330 p.
12. Scrivener J. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching (3rd ed.). Oxford : Macmillan Education, 2011. 414 p.

References:

1. Antonian I., Popovych N. (2019) Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia pry vykladanni inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity [The use of interactive teaching methods in teaching foreign languages in higher education institutions]. *Linhvistyka – Linguistics*. № 1 (40), 108–117 [in Ukrainian].
2. Kalinina L. V. (2010) Formuvannia profesiinoi inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu [Formation of students' professional foreign language communicative competence in a higher educational institution]. *Inozemni movy – Foreign Languages*. №2, 15–18 [in Ukrainian].
3. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice] : pidruch. / O. B. Bihych ta in. / Edited by S. Yu. Nikolaieva. Kyiv: Lenvit, 2013, 590 [in Ukrainian].

4. Misechko O. Ye. (2013) Osoblyvosti vykorystannia rolovykh ihor u navchanni anhliiskoi movy studentiv nemovnykh spetsialnostei [The peculiarities of using role-playing games in teaching English to students of non-linguistic specialities]. Inozemni movy – Foreign Languages. №2, 45–49 [in Ukrainian].
5. Moroz O. H. (2014) Rozvytok inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Development of students' foreign language communicative competence by means of interactive technologies]. Pedahohichni protses: teoriia i praktyka – Pedagogical process: theory and practice. № 3–4, 89–94 [in Ukrainian].
6. Nisimchuk A. S., Padalka O. S., Shpak O. T. (2000) Suchasni pedahohichni tekhnolohii [Modern pedagogical technologies]. K. : Prosvita, 368 [in Ukrainian].
7. Onuchak L.V. (2023) Interaktyvni metody navchannia inozemnykh mov studentiv nemovnykh spetsialnostei [Interactive methods of teaching foreign languages to students of non-linguistic specialities]. Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohichni nauky» – Collection of scientific papers «Pedagogical Sciences». Vyp. 102, 68–75 [in Ukrainian].
8. Pometun O. I., Pyrozhenko L. V. (2004) Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [A modern lesson. Interactive learning technologies] : nauk.-metod. posibn. / Za red. O. I. Pometun. Kyiv : Vydavnytstvo A.S.K., 192 [in Ukrainian].
9. Suprun O. (2019) Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia v protsesi vykladannia inozemnoi movy studentam nemovnykh spetsialnostei [Using interactive teaching methods in the process of teaching a foreign language to students of non-linguistic specialities]. Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University. № 1 (22), 162–169 [in Ukrainian].
10. Byram M. (1997) Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon : Multilingual Matters, 124 [in English].
11. Nunan D. (1999) Second Language Teaching & Learning. Boston: Heinle & Heinle Publishers, 330 [in English].
12. Scrivener J. (2011) Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching (3rd ed.). Oxford : Macmillan Education, 414 [in English].